

intellectu, sed etiam in re sit. Et hoc ita probatur: quia maius est esse in intellectu et in re, quam in solo intellectu. Et si illud in solo est intellectu, maius illo erit quidquid etiam fuerit in re, at si maius omnibus, minus erit aliquo, et non erit maius omnibus, quod utique repugnat. Et ideo cecesse est ut, maius omnibus, quod est iam probatum esse in intellectu, et in re sit: quoniam aliter maius omnibus esse non poterit. Responderi potest, quòd hoc iam esse dicitur in intellectu meo, non ob aliud, nisi quia id quod dicitur intelligo.

Por los pasages que acabo de insertar habrán podido convenirse los lectores de que en la Iglesia católica no estaba oprimido el pensamiento, de que los mas ilustres doctores discurrían sobre las mas altas materias con justa y razonable independencia, y que, si bien acataban profundamente la enseñanza católica, no dejaban de explayarse tanto y mejor que Abelardo, por el campo de la verdadera filosofía. No alcanzo que pueda exigirse mas del entendimiento humano en aquella época, de lo que encontramos en san Anselmo. ¿Cómo es pues que se han tributado tantos elogios á Roscelin y Abelardo, y no se ha recordado el nombre del santo Doctor? ¿Por qué presentar tan incompleto el cuadro del movimiento intelectual, no incluyendo en él una figura de formas tan colosales y tan bellas?

Para convencer de cuán falsamente afirma Guizot que Abelardo no atacaba las doctrinas de la Iglesia, y cuán equivocadamente refiere las causas que alarmaron el celo de los pastores, insertamos á continuacion la Epístola de los obispos de las Galias al papa Inocencio, en la cual se encuentra una cumplida narracion del origen y curso de tan grave negocio.

EPISTOLA CCCLXX.

Reverendissimo Patri et Domino, INNOCENTIO Dei gratia summo Pontifici, Henricus Senonensium Archiepiscopus, Carnotensis Episcopus, Sanctæ Sedis Apostolicæ famulus, Aurelianensis, Antiodorensis Trecensis, Meldensis Episcopi, devotas orationes et debitam obedientiam.

Nulli dubium est quòd ea quæ Apostolica firmantur auctoritate, rata semper existunt; nec alicujus possunt deinceps mutuari cavillatione, vel invidia depravari. Eapropter ad vestram Apostolicam Sedem, Beatissime Pater, referre dignum censuimus quædam quæ nuper in nostra contigit tractari præsentia. Quæ quoniam et nobis, et multis religiosis ac sapientibus viris rationabiliter acta visa sunt, vestræ serenitatis expectant comprobari iudicio, simul et auctoritate perpetuò roborari. Itaque cùm per totam ferè Galliam in civitatibus, vicis, et castellis, à Scholaribus non solum intra Scholas, sed etiam triviatim: nec à litteratis, aut provecctis tantum, sed à pueris et simplicibus, aut

certè stultis, de Sancta Trinitate, quæ Deus est, disputaretur: insuper alia multa ab eisdem, absona prorsus et absurda, et planè fidei Catholicæ, sanctorumque Patrum auctoritatibus obviantia proferrentur: cùmque ab his qui senè sentiebant, et eas ineptias rejiciendas esse censebant, sæpius admoniti corripentur, vehementius convalescebant, et auctoritate magistri sui Petri Abailardi, et cujusdam ipsius libri, cui *Theologia* indiderat nomen; nec non et aliorum ejusdem opusculorum freti, ad astruendas profanas adinventiones illas, non sine multarum animarum dispendio, sese magis ac magis armabant. Quæ enim et nos, et alios plures non parum moverant ac læserant; inde tamen quæstionem facere verebantur.

Verùm Dominus abbas Claræ-vallis, his à diversis et sæpius auditis, immò certè in prætaxato magistri Petri *Theologia* libro, nec non et aliis ejusdem libris, in quorum fortè lectionem incidere, diligenter inspectis; secretò prius; ac deinde secum duobus aut tribus adhibitis testibus, juxta Evangelicum præceptum, hominem convenit: Et ut auditores suos à talibus compesceret, librosque suos corrigeret, amicabiliter satis ac familiariter illum admonuit. Plures etiam Scholarium adhortatus est, ut et libros venenis plenos repudiarent et rejicerent: et à doctrina, quæ fidem lædebat Catholicam, caverent et abstinerent. Quod magister Petrus minus patienter et nimium ægrè ferens, crebrò nos pulsare cœpit, nec ante voluit desistere, quoad Dominum Clara-vallensem Abbatem super hoc scribentes, assignato die, scilicet octavo Pentecostes, Senonis ante nostram submonuimus venire præsentiam; quò se vocabat et offerebat paratum magister Petrus ad probandas et defendendas de quibus illum Dominus Abbas Clara-vallensis, quomodo prætaxatum est, reprehenderat sententias. Cæterum Dominus Abbas, nec ad assignatum diem se venturum, nec contra Petrum sese disceptaturum nobis remandavit. Sed quia magister Petrus interim suos nihilominus cœpit undequaque convocare discipulos; et obsecrare, ut ad futuram inter se, Dominumque Abbatem Clara-vallensem disputationem, unà cum illo suam sententiam simul et scientiam defensuri venirent; Et hoc Dominum Clara-vallensem minimè lateret; veritus ipse, ne propter occasionem absentia suæ tot profanæ, non sententia sed insania, tam apud minus intelligentes, quam earundem defensores majore dignæ viderentur auctoritate, prædicto quem sibi designaveramus die, licet eum minimè suscepisset, tactus zelo pii fervoris, imò certè sancti Spiritus igne succensus, sese nobis ultrò Senonis præsentavit. Illa verò die, scilicet octava Pentecostes, convenerunt ad nos Senonis Fratres et Suffraganei nostri Episcopi, ob honorem et reverentiam sanctarum, quos in Ecclesia nostra populo revelaturos non indixeramus, Reliquiarum.

Itaque præsentate glorioso Rege Francorum Ludovico cum Wilhelmo religioso Nivernis Comite Domino quoque Rhemensis Archiepiscopo, cum quibusdam suis suffraganeis Episcopis no-

bis etiam, et suffraganeis nostris, exceptis Parisiis et Nivernis, Episcopis præsentibus, cum multis religiosis Abbatibus et sapientibus, valdèque litteratis clericis adfuit Dominus Abbas Clara-vallensis; adfuit magister Petrus cum fautoribus suis. Quid multa? Dominus Abbas cum librum Theologiæ magistri Petri proferret in medium, et quæ annotaverat absurda, imò hæretica planè capitula de libro eodem proponeret, ut ea magister Petrus vel à se scripta negaret, vel si sua fateretur, aut probaret, aut corrigeret, visus est disideret magister Petrus Abailardus, et subterfugere, respondere noluit, sed quamvis libera sibi daretur audientia, tutumque locum, et æquos haberet iudices, ad vestrum tamen, sanctissime Pater, appellans præsentiam, cum suis à conventu discessit.

Non autem licet appellatio ista, minus Canonica videretur, Sedi tamen Apostolicæ deferentes, in personam hominis nullam volumus proferre sententiam: Cæterum sententias pravi dogmatis ipsius, quia multos infecerant, et sui contagione adusque cordium intima penetraverant, sæpè in audientia publica lectas et relectas, et tam verissimis rationibus, quàm Beati Augustini, aliorumque Sanctorum Patrum inducti à Domino Clara-vallensi auctoritatibus, non solum falsas, sed et hæreticas esse evidentissimè comprobatas, pridè ante factam ad vos appellationem damnavimus. Et quia multos in errorem perniciosissimum et planè damnabilem pertrahunt, eas auctoritate vestra, dilectissime Domine, perpetua damnatione notari; et omnes qui pervicaciter et contentiosè illas defenderit, à vobis, æquissime Pater, justa pœna mulctari unanimiter et multa precum instantia postulamus.

Sæpè dicto verò Petro, si Reverentia vestra silentium imponeret, et tam legendi, quàm scribendi prorsus interrumperet facultatem, et libros ejus perverso sine dubio dogmate respersos condemnaret, à vulsis spinis et tribulis ab Ecclesia Dei, prævaleret adhuc læta Christi seges succrescere, florere, fructificare. Quædam autem de condemnatis à nobis capitulis vobis, Reverende Pater, conscripta transmissimus, ut per hæc audita reliqui corpus operis facilius æstimetis.

Véase cómo explica san Bernardo el método y los errores del famoso Abelardo. En el capítulo I del tratado que escribió con el título *de erroribus Petri Abailardi* dice:

Habemus in Francia novum de veteri magistro Theologum, qui ab ineunte ætate suâ in arte dialecticâ lusit; et nunc in scripturis sanctis insanit. Olim damnata et sopita dogmata, tam sua videlicet quam aliena suscitare conatur, insuper et nova addit. Qui dum omnium quæ sunt in cælo sursum, et quæ in terra deorsum, nihil præter solum Nescio nescire dignatur; ponit in cælum os suum, et scrutatur alta Dei, rediensque ad nos refert verba ineffabilia, quæ non licet homini loqui. Et dum paratus est de omnibus reddere rationem, etiam quæ sunt supra rationem et contra rationem præsumit, et contra fidem. Quid

enim magis contra rationem, quàm ratione rationem conari transcendere? Et quid magis contra fidem, quàm credere nolle, quid quid non possit ratione attingere?

Y en el capítulo 4º, recopila en breves palabras los desvarios del dialéctico.

Sed advertire cætera. Omitto quod dicit spiritum, timoris Domini non fuisse in Domino: timorem Domini castum in futuro seculo non futurum: post consecrationem panis et calicis priora accidentia quæ remanent pendere in aere: dæmonum in nobis sugestiones contactu fieri lapidum et herbarum, prout illorum sagax malitia novit; harum rerum vires diversas, diversis incitandis et incendendis vitis, convenire: Spiritum Sanctum esse animam mundi: mundum juxta Platonem tantò excellentius animal esse, quântò meliorem animam habet Spiritum Sanctum. Ubi dum multum sudat quomodo Platonem faciat Christianum, se probat ethnicum. Hæc inquam omnia, aliasque istiusmodi nãnias eius non paucas prætereò, venio ad graviora. Non quòd vel ad ipsa cuncta respondeam, magnis enim opus voluminibus esset. Illa loquor quæ tacere non possum.

Cum de Trinitate loquitur, *dice en la Epistola* 192, sapit Arium, cum de Gratia sapit Pelagium, cum de persona Christi sapit Nestorium.

El papa Inocencio al condenar las doctrinas de Abelardo, dice: in Petri Abailardi perniciosa doctrina, et prædictorum hæreses, et alia perversa dogmata catholicæ fidei obviantia pululare cœperunt.

